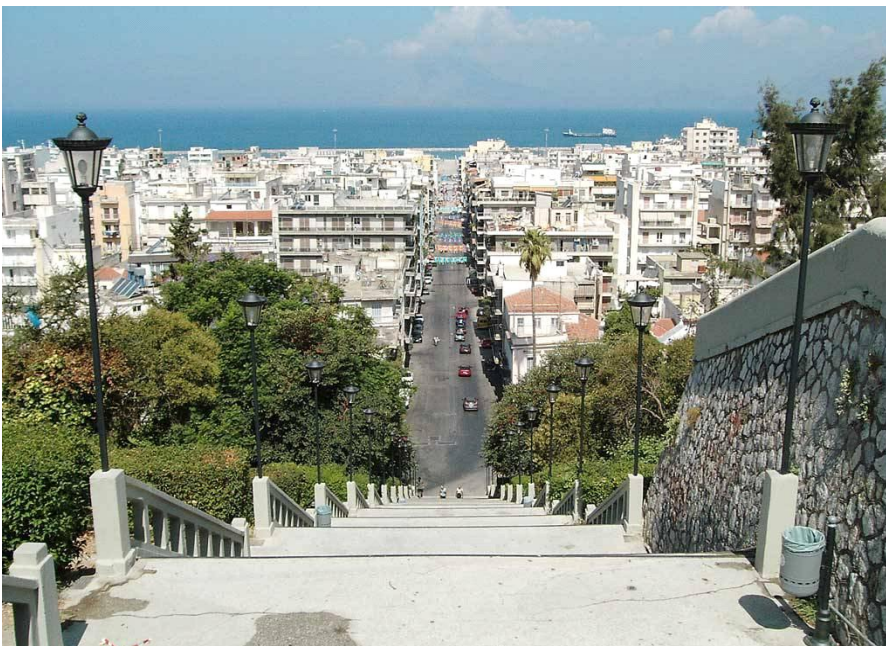

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

"ΠΑΤΡΑ 1880-1920, ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ. Η ΕΙΚΟΝΑ ΤΗΣ ΠΟΛΗΣ ΤΗΝ ΟΜΟΡΦΗ ΕΠΟΧΗ"

ΘΕΜΑ ΟΜΑΔΑΣ: ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ

ΟΜΑΔΑ : ΣΙΔΕΡΗ ΑΘΗΝΑ, ΣΩΡΡΑ ΜΑΡΙΑ, ΤΖΟΥΡΑΜΑΝΗ ΕΥΣΤΑΘΙΑ, ΥΦΑΝΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, ΧΡΥΣΙΚΟΣ ΗΛΙΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ
2. ΠΛΑΤΕΙΕΣ-ΟΔΟΙ-ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ
3. ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΛΛΩΝ-ΕΡΝΕΣΤ ΤΣΙΛΛΕΡ
4. ΝΑΟΙ
5. ΛΙΜΕΝΟΒΡΑΧΙΟΝΑΣ-ΚΥΜΑΤΟΘΡΑΥΣΤΗΣ ΠΑΤΡΩΝ
6. ΓΗΠΕΔΟ ΠΑΝΑΧΑΪΚΗΣ
7. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ
8. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Πάτρα, την περίοδο 1880-1920, στην προσπάθεια της να γίνει πρωτεύουσα της Ελλάδας, οικοδομεί κτίρια, ναούς, πλατείες, θέατρα και άλλα λαμπρά κτίρια, δείχνοντας έτσι τον πλούτο και την ανάπτυξη της.

Το θέατρο Απόλλων οικοδομείται την περίοδο αυτή. Εξάλλου, οι Έλληνες ανέκαθεν λάτρευαν το θέατρο και θεωρούσαν ότι έχει περιεχόμενο κυρίως διδακτικό. Η κεντρική ιδέα του θεάτρου Απόλλων ήταν να αναδειχθεί η ιστορία και η αίγλη της πόλης.

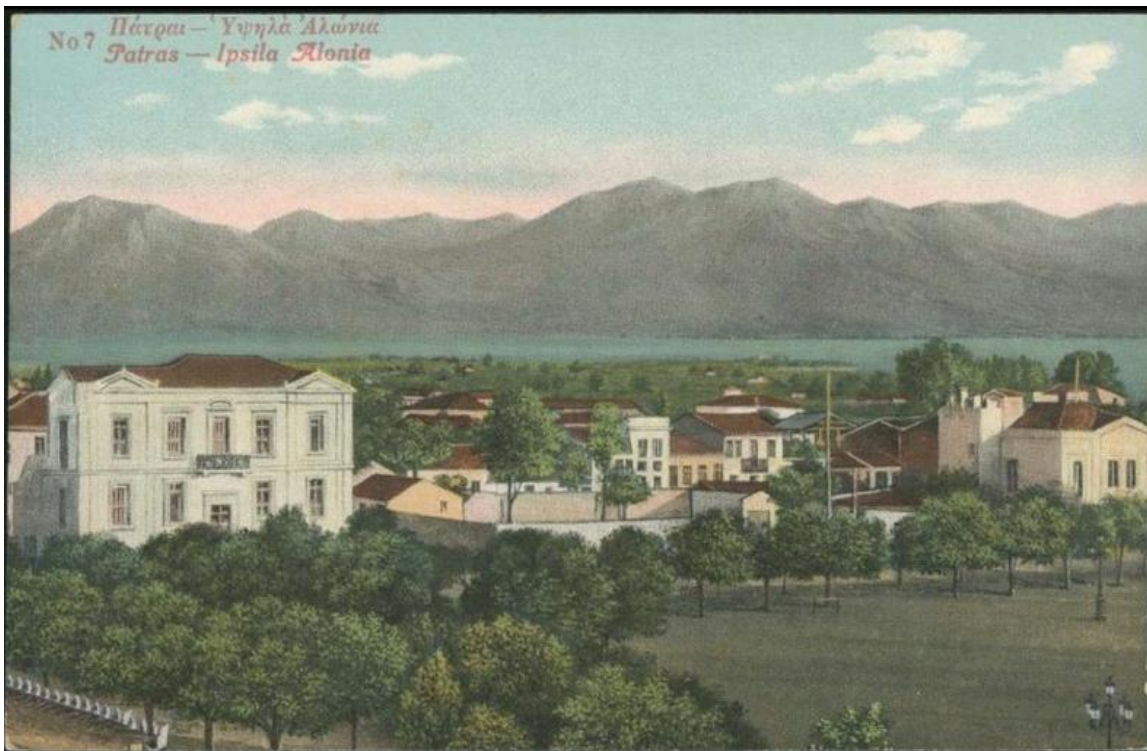
Οι πλατείες έπαιξαν σημαντικό ρόλο για την πόλη. Η πλατεία των Υψηλών Αλωνίων θεωρούνταν η καλύτερη πλατεία της, καθώς αποτέλεσε κέντρο της 24ώρου διασκέδασης των Πατρινών. Η πλατεία Βασιλέως Γεωργίου υπήρξε χώρος πολιτικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος, αφού φιλοξένησε τις πιο σημαντικές δραστηριότητες της πόλης. Στα καφενεία γύρω απ' την πλατεία τραγουδούσαν Ιταλοί αοιδοί. Ακόμα, αναφορά πρέπει να γίνει και στην πλατεία Όλγας, στην οποία πέρασε τα παιδικά του χρόνια ο Κωστής Παλαμάς και στην πλατεία Τριών Συμμάχων, η οποία φέρει το όνομά της από τις τρεις συμμαχικές δυνάμεις.

Στο ευρύ κοινό, γνωστές υπήρξαν οι οδοί Μαιζώνος και Ρήγα Φεραίου, οι οδοί Αγίου Νικολάου, Γεροκωστοπούλου και Αγίου Ανδρέα που συνδέονται άμεσα με το λιμάνι που πρωτοαντικρίζει κάποιος με την είσοδό του στην πόλη. Φημισμένες είναι οι συνοικίες με τα πλούσια και αρχοντικά σπίτια που βρίσκονται στην παραλιακή οδό, στο κέντρο και στα προάστια. Τέλος, έντονα χαραγμένος στην ιστορία της πόλης έμεινε ο διαχωρισμός ανάμεσα στην άνω και κάτω πόλη, όπως και το αρχιτεκτονικό της σχέδιο με τα ρυμοτομικά στοιχεία που την κάνουν ξεχωριστή.

Το λιμάνι της Πάτρας αποτέλεσε «παράθυρο» της Ελλάδας προς τη Δύση. Έμπαιναν εμπορεύματα, ιδέες, ήταν δηλαδή είσοδος υλικών και ιδεολογικών αγαθών. Τότε ήταν το κυριότερο λιμάνι της χώρας, ανώτερο και από αυτό του Πειραιά. Από εδώ ξεκίνησαν οι ακτοπλοϊκές γραμμές για Αμερική-Αυστραλία-Ευρώπη και από εδώ γίνονταν εξαγωγές και εισαγωγές αγαθών με σημαντικότερο τη σταφίδα.

Οι ναοί των Πατρών, ανέδειξαν την πόλη και τόνωσαν το θρησκευτικό χαρακτήρα της. Οι πολίτες, βαθιά θρησκευόμενοι, περίμεναν με ανυπομονησία την ανέγερση κάποιου ναού- ιδιαίτερα του ιερού ναού του Αγίου Ανδρέα, πολιούχου της Πάτρας

Η ΠΛΑΤΕΙΑ ΥΨΗΛΩΝ ΑΛΩΝΙΩΝ

Εθεωρείτο η καλύτερη πλατεία της πόλης. Ήταν γήλοφος με πλάτωμα. Εκεί βρίσκονταν σταφιδάλωνα, σε πιο ψηλό μέρος σε σχέση με τις σταφιδοφυτείες. Το 1857 άρχισε ισοπέδωση μέρους της πλατείας και ολοκληρώθηκε το 1881 από το δήμαρχο Βεν. Ρούφο από τον οποίο πήρε τότε και το όνομά της. Πριν λεγόταν πλατείας Άρτας. Το 1863 ορκίστηκε η εθνοφυλακή εκεί. Υπήρχαν 5 βρύσες στην πλατεία. Το 1883 η πλατεία αλλάζει μορφή καθώς κατασκευάζεται εξέδρα για μουσική και εγκαταστάθηκαν 15 κρυστάλλινοι φανοί, γεγονός που στηρίζεται κυρίως στην προσπάθεια για καλλωπισμό της άνω πόλης. Στη βόρεια πλευρά της πλατείας έβοσκαν πρόβατα. Στο κάτω μέρος της υπήρχαν κρεοπωλεία. Το 1905 η πλατεία είχε πέντε καφενεία όπου διανυκτέρευαν. Αυτό αποτελεί στοιχείο των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της πόλης καθώς και του ενδιαφέροντος των Πατρινών για τη διασκέδαση. Ο βασιλιάς Γεώργιος Η΄ είχε αγοράσει έκταση 25 στρεμμάτων στη νότια πλευρά της πλατείας για να κτίσει ανάκτορο. Αυτό βέβαια δεν έγινε καθώς ο γιος του βασιλιά που κληρονομήσε αυτή την έκταση την πούλησε.

Πηγή [<http://www.e-patras.gr/portal/web/common/466>]

ΠΛΑΤΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ

Είναι η κεντρικότερη πλατεία της πόλης.

Το 1902 ισοπεδώθηκε και δενδροφυτεύτηκε. Ήταν χώρος που γίνονταν εθνικοί χοροί και υπαίθριες συγκεντρώσεις, κυρίως πολιτικού ενδιαφέροντος. Ήταν η πλατεία με τα κέντρα και τα καφενεία. Από το 1875 υπήρχαν τα συντριβάνια τα οποία στοίχισαν 70.000 δρχ το ένα, γεγονός το οποίο οφείλεται στη συσσώρευση πλούτου στην περιοχή, κάτι που καταδεικνύει και η κατασκευή του Θέατρου "Απόλλων" που αναφέρεται παρακάτω. Υπέρογκο ποσό με τις οικονομικές δυνατότητες της τότε Ελλάδας και Πάτρας. Ήταν η πλατεία του πολιτικού και πολιτιστικού γίνεσθαι της πόλης, ο χώρος που φιλοξενούνταν οι πιο σημαντικές δραστηριότητες. Στα καφενεία της πλατείας τραγουδούσαν Ιταλοί αιδοί. Δεν πρέπει να μας ξαφνιάζει το γεγονός, γιατί η Πάτρα της Μπελ Επόκ, αποτέλεσε σημαντικό πολιτιστικό κέντρο και οι επαφές της με τη Δύση ήταν συχνές και υψηλού επιπέδου. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι οι συναυλίες όπερας τελούνταν στο θέατρο της πλατείας Γεωργίου, το γνωστό θέατρο «Απόλλων». Η σημερινή πλατεία Γεωργίου εξακολουθεί να αποτελεί την πλατεία των πολιτικών συναντήσεων, των συλλαλητηρίων, των πολιτιστικών δρωμένων και κυρίως τη πλατεία των καρναβαλικών εκδηλώσεων.

Πηγή [<http://www.e-patras.gr/portal/web/common/463>]

ΠΛΑΤΕΙΑ ΤΡΙΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ

Η συγκεκριμένη πλατεία φέρει το όνομα των Τριών Συμμαχικών με την Ελλάδα Δυνάμεων στον αγώνα για την απελευθέρωση. Αυτές οι δυνάμεις ήταν η Αγγλία, η Γαλλία και η Ρωσία. Πριν η πλατεία λεγόταν πλατεία Τελωνείου, επειδή εκεί κοντά βρισκόταν το τελωνείο.

ΠΛΑΤΕΙΑ ΟΛΓΑΣ

Η πλατεία που φέρει το όνομα της γυναίκας του βασιλιά Γεωργίου Α΄, Όλγας, λεγόταν πλατεία Ομόνοιας. Θα πρέπει να αναφέρουμε ότι σε αυτή την πλατεία έπαιζε ως παιδί ο Κωστής Παλαμάς, καθώς η οικία του βρισκόταν λίγο πιο πάνω επί της Κορίνθου, στη διασταύρωση με την Κολοκοτρώνη. Ήταν απ'τις πρώτες πλατείες που άλλαξαν μορφή καθώς ήταν η πιο κοντινή στο λιμάνι και η πρώτη που αντίκριζε ο επισκέπτης της Πάτρας. Στο πλαίσιο λοιπόν της ανάπτυξης και του εξωραϊσμού της πόλης γίνεται προσπάθεια για την ανάπλαση της ώστε και αυτή με τη σειρά της να συμβάλλει στην εικόνα μιας "Ευρωπαϊκής πόλης". Στην πλατεία τοποθετήθηκαν καθίσματα και πίδακες κομπσοί καθώς και η πλακόστρωσή της αποτέλεσε σημαντικό στοιχείο του πολιτισμού της εποχής. Σύμφωνα με το αρχικό πολεοδομικό σχέδιο, προοριζόταν για αγορά δημητριακών, όμως δενδροφυτεύτηκε και ονομάστηκε « της πλατείας το περιβόλι ».

ΔΡΟΜΟΙ

Κυριότεροι οδοί της πόλης θεωρούνται οι Μαιζώνας και Ρήγα Φεραίου που αποτελούν χώρους συγκέντρωσης των πολιτών, οι οδοί Αγ. Νικολάου και Γεροκωστοπούλου που οδηγούν στο λιμάνι, καθώς και η Αγ. Ανδρέου, η οδός που είναι παράλληλη προς την παραλία. Το ενδιαφέρον των αρχών της πόλης στρέφεται κυρίως προς αυτές και ιδιαίτερα τις τελευταίες αφού είναι εκείνες που πρωτοαντικρίζει κανείς ερχόμενος στην πόλη. Σε αυτές βρίσκονται τα περισσότερα καταστήματα και είναι οι μόνες οι οποίες μπορούν να χρησιμοποιηθούν σαν χώροι περιπάτου των κατοίκων. Οι δρόμοι είχαν ιδιαίτερα επηρεαστεί από τους δρόμους της Ιταλίας καθώς είχαν καμάρες, που προστάτευαν τους πεζούς σε περίπτωση βροχόπτωσης.

ΣΥΝΟΙΚΙΕΣ

Τα πιο πλούσια και αρχοντικά σπίτια βρίσκονται κυρίως στην παραλιακή οδό. Πρόκειται για κατοικίες εμπόρων που θέλουν να βρίσκονται κοντά στο λιμάνι και στα εμπορεύματα. Τα κτίρια αυτά που δεσπόζουν στη θάλασσα πρόσοψη, σε συνδυασμό με το λιμάνι, θεωρούνται τα σύμβολα της πόλης, Πλούσια αρχοντικά υπάρχουν και γύρω από την πλατεία Γεωργίου, που θεωρείται το κέντρο της πόλης. Στα προάστια όμως (Ιτιές, Μονοδένδρι) βρίσκονταν οι πλούσιες βίλες και επαύλεις. Αυτές ανήκαν κυρίως σε Άγγλους εμπόρους, γι' αυτό και η αρχιτεκτονική τους ήταν βόρειο-ευρωπαϊκού τύπου. Ακόμα, τα δυτικά προάστια θεωρούνται μία από τις ωραιότερες περιοχές και απεικονίζονται συχνά στις καρτ-ποστάλ της εποχής με τις αρχοντικές βίλες. Η αρχιτεκτονική τους είναι επηρεασμένη από τη δύση καθώς υπάρχουν στοές, ακροκέραμα και ο ρυθμός τους είναι νεοκλασικός, κάτι που δίνει μία ιδιαίτερη εικόνα στις βίλες αυτές. Ακόμα, ο χρωματισμός τους, δίνει μία γοητευτική μορφή καθώς τραβάνε το ενδιαφέρον των επισκεπτών της πόλης.

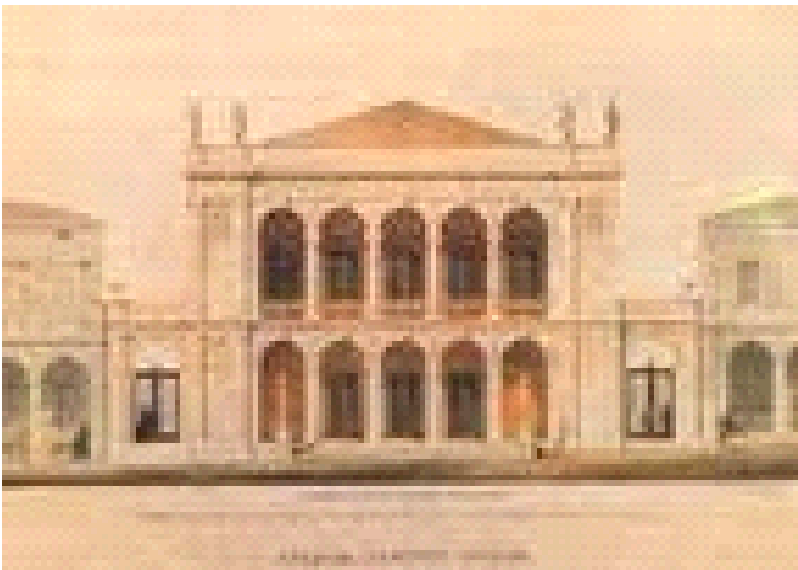
Ο διαχωρισμός της Πάτρας σε άνω και κάτω πόλη ήταν ιδιαίτερα έντονος. Ενώ η κάτω πόλη ήταν νέα, με καλή ρυμοτομία και με μεγάλες προοπτικές αστικής ανάπτυξης, η άνω πόλη ήταν υποβαθμισμένη. Τα σπίτια είναι μονόροφα, ελάχιστα δίπατα. Δεν υπήρχαν κάθετοι δρόμοι. Συχνά στον τοπικό τύπο επισημαίνεται η « ελεεινότης » των συνοικιών της, που είναι « διαρκής εστία νόσων και μολυσμάτων ». Αυτή η ανισότητα οφείλεται στο γεγονός ότι η κάτω πόλη ήταν πιο πολυσύχναστη από ότι η πάνω καθώς η κάτω πόλη είναι αυτή που πρωτοαντικρίζει κανείς. Γύρω στο 1900, άρχισαν κάποιες προσπάθειες για την βελτίωση των

συνθηκών διαβίωσης, αλλά δεν φτάνουν το ενδιαφέρον για την κάτω πόλη και την παραλιακή πρόσοψη.

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ ΑΠΟΛΛΩΝ

Γενικά

Το Θέατρο Απόλλων κατασκευασμένο στην Πάτρα το 1872 από τον Γερμανό αρχιτέκτονα Έρνεστ Τσίλλερ αποτελεί ένα από τα στολίδια της πόλης και θεωρείται ένα από τα πιο εντυπωσιακά αρχιτεκτονήματα σε όλη την Ελλάδα.

Οικονομικοί πόροι

Τα χρήματα για την κατασκευή του θεάτρου διατέθηκαν από τους Πατρινοίς εφοπλιστές οι οποίοι πλήρωσαν ένα αξιοσημείωτο ποσό στον Έρνεστ Τσίλλερ για να αναλάβει ο ίδιος την αρχιτεκτονική επιμέλεια του θεάτρου. Παρόλο που εκείνη την εποχή υπήρξε συσσώρευση πλούτου στην περιοχή λόγω του ανεπτυγμένου εμπορίου (περισσότερο με τις εξαγωγές σταφίδας) η ορισμένη από τον Δήμο επιτροπή αναγκάστηκε να πάρει δάνειο ύψους 19.998 δραχμών μέσω του οποίου καλύφθηκε περίπου το 20% των συνολικών δαπανών.

Ονομασία

Για την απόφαση του ονόματος που θα έπαιρνε το νεόκτιστο θέατρο δεν υπήρξε καμία δημόσια συζήτηση ούτε αμφιβολία ή αντίρρηση. Ήδη από την έκδοση των «αναγνωστηρίων» το θέατρο είχε ονομαστεί «Δημοτικόν Θέατρο των Πατρών, ο Απόλλων». Με τη χρήση της φράσης «δημοτικόν θέατρον» δηλώνεται η συμμετοχή του Δήμου ενώ με το «Απόλλων» καθορίζεται το είδος του θεάματος που πρόκειται

να στεγασθεί, δηλαδή η αρμονία του λυρικού θεάτρου.

Χρόνος

Η Πάτρα την περίοδο 1880-1900 ήταν το πιο αντιπροσωπευτικό ελληνικό αστικό κέντρο και γι' αυτό το λόγο υπήρξε ανεπτυγμένη θεατρική δραστηριότητα. Συνεπώς το αίτημα για ύπαρξη θεατρικού χώρου ήταν αρκετά έντονο. Η ανέγερση του λυρικού θεάτρου όμως, δεν ήταν μόνο επιλογή αστικού αισθητικού γοήτρου αλλά και κοινωνική απήχηση μιας ορατής ανάγκης. Όπως είναι φυσικό η ύπαρξη του Θεάτρου Απόλλων έδωσε το σύνθημα για ακόμα μεγαλύτερη ανάπτυξη του θεατρικού χώρου. Είναι αναμφίβολα αξιοσημείωτο το σύντομο διάστημα μέσα στο οποίο εκτελέστηκε το έργο. Αυτό αποδεικνύει την προτεραιότητά η οποία δόθηκε. Δεν πρέπει να ξεχνάμε πως η πόλη των Πατρών διεκδικούσε να γίνει πρωτεύουσα της Ελλάδας και ένα επιβλητικό θέατρο με προδιαγραφές εξωτερικού θα πρόσθετε αίγλη στην πόλη.

Χώροι του θεάτρου

Δόθηκε μεγάλη έμφαση και δαπανήθηκαν μεγάλα ποσά για την κατασκευή των σκηνικών και των παρασκηνιακών χώρων. Χρησιμοποιήθηκαν ειδικές τεχνικές για την κατασκευή της σκηνής και των παρασκηνίων που θα διευκόλυναν την σκηνογραφία των παραστάσεων. Ο σκηνικός χώρος εκτείνεται σε 13,5 μέτρα πλάτος και 7,5 μέτρα βάθος ενώ μπροστά απ' την σκηνή βρίσκεται η παράλληλη προς το κοινό ορχήστρα. Επιπλέον δημιουργήθηκε υπόγειος χώρος στην σκηνή και στα παρασκήνια για να παρέχονται λειτουργικές ευκολίες στους ηθοποιούς. Τέλος τα παρασκήνια επικοινωνούν με τους αύλειους χώρους και αποτελούν ξεχωριστό

αλλά ταυτόχρονα ενσωματωμένο τμήμα σε όλο το οικοδόμημα.

Ο Βίος του “Απόλλωνα”

Το Θέατρο Απόλλων δεν φιλοξένησε μόνο λυρικούς θιάσους αλλά και συναυλίες, χοροεσπερίδες, ποικίλα λαϊκά θεάματα, ταχυδακτυλουργικά, ακροβατικά, τιμητικές επετειακές εκδηλώσεις και τιμητικές εκδηλώσεις προσώπων. Επομένως το Απόλλων στέγαζε όλες τις προτιμήσεις και εκδοχές των πολιτικών εκφράσεων του θεάματος. Έτσι αναδείχθηκε ως σημαίνων χώρος της πόλης.

Υποσημείωση:

Λίγα λόγια για τον αρχιτέκτονα του θεάτρου, Έρνεστ Τσίλλερ...

Ο Έρνεστ Τσίλλερ ανέλαβε τον σχεδιασμό των σημαντικότερων δημοσίων και ιδιωτικών κτηρίων στην Αθήνα το δεύτερο μισό του 20^{ου} αιώνα. Τα κτήρια που του αποδίδονται ξεπερνούν τα 600. Τα δημόσια διατηρούν το ελληνικό πνεύμα του κλασικισμού ή της βυζαντινής παράδοσης και τα ιδιωτικά χαρακτηρίζονται είτε από τον Αθηναϊκό νεοκλασικισμό είτε από τον εκλεκτισμό.

Ενδεικτικά, κάποια από τα σημαντικότερα έργα του στην Ελλάδα:

-Προεδρικό Μέγαρο

-Μέγαρο Σλήμαν

- Μέγαρο Σταθάτου
- Εθνικό Θέατρο
- Θέατρο Απόλλων
- Ναός Αγίου Λουκά Πατησίων
- Αρχαιολογικό Μουσείο Ολυμπίας

ΝΑΟΙ

Οι ναοί αποτέλεσαν σημαντικό κομμάτι στην ιστορία της πόλης των Πατρών. Οι κάτοικοι της πόλης ήταν ευσεβείς και η ανακοίνωση ανέγερσης κάποιου ναού, τους χαροποιούσε ιδιαίτερα. Μάλιστα, σε κάποιες περιπτώσεις, διέθεταν και οι ίδιοι χρήματα για το σκοπό αυτόν. Επίσης, οι ναοί φανέρωναν και τον πλούτο της πόλης την περίοδο 1880 με 1920, επομένως η κατασκευή ναών την εποχή αυτή μπορεί να ενταχθεί στις προσπάθειες της πόλης να διεκδικήσει τον τίτλο της πρωτεύουσας της Ελλάδας.

Στο σημείο αυτό, θα γίνει μια εκτενής περιγραφή του ναού του Αγίου Ανδρέα, ο οποίος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και ως ο « ναός-σύμβολο» των Πατρών. Χρειάστηκαν πολλά χρόνια για να κτιστεί και προέκυψαν πολλά «επεισόδια» μέχρι να ανεγερθεί. Οι κάτοικοι της πόλης, βοήθησαν πολύ προσφέροντας χρήματα για την ανοικοδόμηση του υπέρλαμπρου αυτού ναού. Το αποτέλεσμα ήταν αυτός ο μεγαλοπρεπής ναός, που προβάλλει τον πλούτο και το θρησκευτικό χαρακτήρα της πόλης και ελκύει πολλούς επισκέπτες ανά τον κόσμο. Εξ' αιτίας, λοιπόν της τεράστιας σημασίας του ναού για την πόλη μας, αξίζει να μελετηθεί σε ξεχωριστή ενότητα από τους υπόλοιπους ναούς.

Ιερός Ναός του Αγίου Ανδρέα

Δε θα ήταν υπερβολή να αναφέρουμε ότι ο ναός του Αγίου Ανδρέα αποτελεί πανορθόδοξο προσκύνημα. Ο παλιός ναός αναγέρθηκε μεταξύ 1836 και 1843 στο σημείο που μαρτύρησε ο Απόστολος Ανδρέας, ήταν έργο του Λυσάνδρου Κοτάντζογλου και είχε αγιογραφηθεί από τον Δημήτριο Χατζηασλάνη. Ο νέος μεγαλοπρεπέστατος ναός, θεμελιώθηκε το 1908 από τον Γεώργιο τον Α΄ και εγκαινιάστηκε το 1974 από τον Μητροπολίτη Πατρών Νικόδημο. Το έργο ξεκίνησε υπό την επίβλεψη του αρχιτέκτονα Αναστασίου Μεταξά και ολοκληρώθηκε από τον Γεώργιο Νομικό. Είναι ο μεγαλύτερος ναός των Βαλκανίων και ένας από τους

μεγαλύτερους στην Ευρώπη. Το ύψος του ξεπερνά τα 46 μέτρα και η χωρητικότητά του ανέρχεται στα 5.500 άτομα. Δίπλα στο ναό σώζεται μέχρι τις μέρες μας το πηγάδι του Αγίου Ανδρέα, ο χώρος στον οποίο δίδασκε και στον οποίο σταυρώθηκε.

Από εφημερίδες της εποχής, αντλούμε πολλές πληροφορίες σχετικά με την ανέγερση του νέου ναού του Αγίου Ανδρέα. Συγκεκριμένα, μαθαίνουμε ότι η είδηση ότι ψηφίστηκε το νομοσχέδιο όσον αφορά το ναό του Αγίου Ανδρέα, μόλις αναγνώστηκε γέμισε χαρά κάθε ευσεβή χριστιανό. Μετά το γεγονός αυτό, που αποτελούσε καλό οιωνό, υπήρχε η ελπίδα ότι το όνειρο της πόλης επρόκειτο να πραγματοποιηθεί σε χρόνο σχετικά μικρό. Μάλιστα, ο κ. Βότσης, στον οποίο οφειλόταν η πρωτοβουλία του νομοσχεδίου, είχε σκοπό μόλις πάρει το κείμενο του πολύτιμου νόμου, να κάνει πράξη του δημοτικού συμβουλίου, το οποίο, σύμφωνα με το νόμο, θα όριζε τρεις πολίτες που θα αποτελούσαν τη διαχειριστική επιτροπή της περιουσίας του ναού μαζί με το σεβαστό Αρχιεπίσκοπο, τον κ. νομάρχη, τον κ. Δήμαρχο και τον πρόεδρο του δημοτικού συμβουλίου, η οποία θα διεύθυνε την όλη υπόθεση. Η περιουσία του ναού, ήταν γνωστή σε ποιο περίπου ποσό ανερχόταν όμως αυτή μόλις που προσέγγιζε το ποσό που θα χρειαζόταν για την ανέγερση του νέου ναού. Για τα υπόλοιπα, θα απευθύνονταν εκκλήσεις σε όλους τους Έλληνες, χάρη του πολύ υψηλού και αγίου σκοπού, τον οποίο επρόκειτο να πραγματοποιήσει η πόλη των Πατρών από τον καιρό που αποκαταστάθηκε. Ακόμη, θα στέλνονταν εκκλήσεις και στη Ρωσία με την ελπίδα να κεντρίσουν το φιλανθρωπικό αίσθημα των ομόδοξων Ρώσων. Μετά τη σύνταξη της επιτροπής, θα προκηρυσσόταν δημοπρασία για να υποβάλλουν τα σχέδια όσοι ήθελαν να διαγωνιστούν. Αυτά έγραφαν οι εφημερίδες της πόλης στις 27 Φεβρουαρίου 1903.

Άλλες πηγές μας πληροφορούν ότι η ανέγερση του νέου ναού του Αγίου Ανδρέα, ήταν μια ιδιαίτερα χρονοβόρα διαδικασία. Για την κατασκευή του χρειάστηκε να μεσολαβήσουν πάνω από 70 χρόνια, καθώς παρουσιάστηκαν διάφορες επιπλοκές, μεταξύ των οποίων και οι 2 παγκόσμιοι πόλεμοι. Επίσης, προέκυψαν διενέξεις σχετικά με τον τρόπο θεμελίωσης του ναού.

Έτσι, την 1 Ιουνίου 1900, ξεκινά η θεμελίωση του ναού, μετά από απόφαση των Πατρινών η τοποθέτηση να γίνει «εν τω τόπω του Μαρτυρίου». Όμως, η σύσταση του εδάφους, έγινε αίτια διενέξεων. Γι' αυτόν τον λόγο, κλήθηκαν έως και μηχανικοί από το Τμήμα Δημοσίων Έργων της Αθήνας, για να υποδείξουν τον ασφαλέστερο τρόπο θεμελίωσης. Τα θεμέλια ολοκληρώθηκαν την άνοιξη του 1910 και κόστισαν 250.000 δραχμές με την προοπτική να εφαρμοστεί στη συνέχεια το σχέδιο Ρομπέν.

Όμως, στη συνέχεια θεωρήθηκε πως το σχέδιο Ρομπέν ήταν «βαρβαρικού ρυθμού» και χρειαζόταν τροποποίηση.

Στις 21 Δεκεμβρίου 1900, συγκροτήθηκε επιτροπή Ανέγερσης του ναού που είχε

αποστολή τη συγκέντρωση των περιουσιακών στοιχείων που προέρχονταν από δωρεές και την εκποίηση τους.

Σε συνεδρίαση της επιτροπής στις 17 Ιανουαρίου 1902 έγινε λόγος για τη χωρητικότητα του ναού και το κόστος της ανέγερσης. Εκεί αποφασίστηκε η χωρητικότητα του ναού να είναι 6000 άτομα.

Τα επόμενα χρόνια οι διενέξεις κορυφώθηκαν. Το θέμα του ρυθμού του ναού που δεν παρέπεμπε σε ορθόδοξο απασχόλησε κάποιους αρχιτέκτονες όπως τον Αναστάσιο Ορλάνδο, που αμφισβήτησαν την ορθότητα του σχεδίου Ρομπέν. Έτσι, έγιναν κάποιες τροποποιήσεις στο σχέδιο αυτό. Όμως τελικά όλη αυτή η ταλαιπωρία άξιζε τον κόπο, αφού τελικά προέκυψε ο υπέροχος αυτός ναός.

Ιερός Ναός Αγίου Δημητρίου Πατρών

Ο Ιερός Ναός του Αγίου Δημητρίου, βρίσκεται στην άνω πόλη της Πάτρας μεταξύ Γούναρη και Γερμανού και δυο τετράγωνα από την πλατεία Ομονοίας. Ιστορικά στην πόλη των Πατρών συναντάται από το 1688 και το 1819 τον συναντούμε ως Μητροπολιτικό Ναό με τέσσερις εφημέριους και με το επισκοπικό οίκημα στην πίσω πλευρά του ναού το οποίο διατέλεσε και κατοικία του μητροπολίτη παλαιών Πατρών Γερμανού.

Το 1877 αποφασίζεται η ανέγερση νέου μεγαλύτερου οικοδομήματος για να εξυπηρετεί τις ανάγκες των πιστών. Στην εφημερίδα «Γερμανός» υπάρχει το πρακτικό δημοπρασίας για ανασκαφή θεμελίων και ανέγερση νέου ναού. Κτίζεται τότε με εισφορές των ενοριτών εκ θεμελίων. Ο παλιός ναός απείχε 6-7 μέτρα από την οδό Αγίου Δημητρίου, ο τωρινός είναι επί αυτής. Έτσι, καταληφθηκε μέρος του άλλοτε επισκοπικού οικήματος, το οποίο βρισκόταν βορειοανατολικά του ναού. Εγκαινιάσθηκε στις 16/3/1880 από τον επίσκοπο Ιθάκης Γαβριήλ. Έχει παρεκκλήσιο την Αγία Αικατερίνη.

Α' νεκροταφείο Πατρών

Το Α νεκροταφείο Πατρών θεμελιώθηκε στις 17 Φεβρουαρίου 1880 και δόθηκε για χρήση την 1η Αύγουστου του ίδιου χρόνου. Η απόφαση για την κατασκευή του ληφθηκε από τον τότε δήμαρχο, Αθανάσιο Κανακάρη-Ρούφο το 1879. Για το λόγο αυτό συστάθηκε ειδική επιτροπή με πρόεδρο τον ίδιο το δήμαρχο και μέλη τους: Παπαθεοδώρου, Διονύσιο Φραγκόπουλο, Κυριάκο Λάππα, Ανδρέα Κόλλα, Αθανάσιο Αθανασόπουλο και Αλφρέδο Κρωβ.

Ύστερα από έρευνες γιατρών επιλέχτηκε ως καταλληλότερο μέρος η περιοχή του Ζαβλανίου. Αρχικά αγοραστήκαν 79 στρέμματα ενώ το 1928 επεκτάθηκε κατά 4 στρέμματα για να κατασκευαστεί ο ναός των Αγγέλων, ύστερα από δωρεά του Αντωνίου Παπαγεωργακόπουλου. Ο δήμος διέθεσε για την κατασκευή του νεκροταφείου 35.000 δραχμές ενώ προστεθήκαν και τα έσοδα από τους

προπληρωμένους τάφους. Το έργο ανατέθηκε στον ταγματάρχη του μηχανικού Παπαγεωργίου, μετατέθηκε όμως στον μηχανικό Σπυρίδωνα Τζέτζο. Ο ναός των Αγγέλων σχεδιάστηκε από τον καθηγητή Μιχελή και ολοκληρώθηκε το 1954 επί Ρούφου. Ο αρχικός ναός της Αγίας Παρασκευής που κτίστηκε παράλληλα με το νεκροταφείο κατεδαφίστηκε το 1993 από τους σεισμούς και αναγέρθηκε καινούριος στην ίδια θέση. Επίσης υπάρχει και εκκλησία διαμαρτυρομένων, ενδεικτική της πολυπολιτισμικότητας που χαρακτήριζε την πόλη.

Ιδιαίτερη εντύπωση προκαλεί η αυλαία τραπεζιτών και έμπορων, όπου υπάρχουν οι τάφοι των πλουσιότερων οικογενειών της Πάτρας της περιόδου 1880-1920.

Παντάνασσα

Ο ρυθμός του ναού της Παντάνασσας είναι ιδιόμορφος. Μοιάζει με βασιλική, διότι διαιρείται από τις μαρμάρινες κολόνες της σε 3 κλίτη αλλά έχει και πολλά στοιχεία νεοκλασικισμού. Η θεμελίωση του ναού, έγινε το 1847 και τα εγκαίνια του στις 23 Αυγούστου 1859. Αργότερα, όμως έγιναν ανακαινίσεις στο ναό: Το 1884-1886 έγινε ανέγερση του καμπαναριού της βορειοδυτικής πλευράς, επί του οποίου είναι τοποθετημένο το ρολόι, το οποίο συνεχίζει να λειτουργεί μέχρι και σήμερα. Το καμπαναριό της νοτιοδυτικής πλευράς αποπερατώθηκε το 1891 και η πλακόστρωση του το 1900.

Παρά, λοιπόν το γεγονός ότι η εκκλησία είχε οικοδομηθεί πριν το 1880, ο τύπος αναφέρεται στο ναό και συγκεκριμένα στο ρολόι που την κοσμή στις 3 Οκτωβρίου 1886 λέγοντας τα ακόλουθα:

«Στο αντίστοιχο πυργίσκο του κωδωνοστασίου της εκκλησίας της Παντάνασσας τοποθετήθηκε πριν από κάποιες εβδομάδες το μεγάλο και ωραίο ρολόι το οποίο δώρισε ο συμπολίτης μας που ζει στην Τεργέστη, Κρίκος. Πριν κάποιες μέρες η πλακά αυτού του ρολογιού φωτιζόταν με αεριόφως για να μπορεί κάποιος να βλέπει και τη νύχτα καθαρά ποια ώρα δείχνει»

Από όλα τα παραπάνω, λοιπόν, καταλαβαίνουμε τη μεγάλη σημασία που είχαν οι ναοί για την ανάπτυξη της Πάτρας. Ας μην ξεχνάμε ότι την περίοδο 1880-1920, η Πάτρα γνώρισε μεγάλη οικονομική άνθιση. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στην κατασκευή σπουδαίων έργων αναδείκνυαν την όμορφη αυτή πόλη. Κύρια επιδίωξη ήταν τα έργα αυτά να είναι ορατά κύριως από το λιμάνι, για να μπορεί κανείς να τα δει όταν μπαίνει στην πόλη και να ελκύουν επισκέπτες. Έτσι, έχουμε πολλούς δρόμους, νεοκλασικά κτίρια, το ρολόι στο ναό της Παντάνασσας και φυσικά τον εντυπωσιακό φάρο που κοσμούν την πόλη μας και είναι από τα πρώτα πράγματα που έβλεπε κανείς όταν την επισκέπτονταν.

ΛΙΜΑΝΙ

Η Πάτρα αποτέλεσε το μεγαλύτερο λιμάνι εξαγωγής σταφίδας και το μεγαλύτερο κέντρο διακίνησης του προϊόντος αυτού στις αρχές του 20ου αιώνα. Ενδεικτικά το 1899-1900 εξήχθησαν από το λιμάνι της Πάτρας 108.919 τόνοι και το 1900-1901, 48.201 τόνοι σταφίδα. Το λιμάνι της Πάτρας αποτέλεσε την πύλη της Ελλάδας προς τη Δύση. Εισέρχονταν εμπορεύματα και ιδέες, ήταν δηλαδή η είσοδος υλικών αγαθών και ιδεολογιών. Τότε ήταν το κυριότερο λιμάνι της χώρας, ανώτερο και από αυτό του Πειραιά. **Από εδώ ξεκίναγαν οι ακτοπλοϊκές γραμμές για Αμερική - Αυστραλία - Ευρώπη.**

Η έναρξη των λιμενικών έργων γίνεται πανηγυρικά το Μαρτη του '81 ενώ τελείωσαν το 1889 με την υπογραφή σύμβασης κατασκευής κρηπιδωμάτων που όμως τελικά δεν κατασκευάστηκαν. Τα έργα αυτά αναστάτωσαν για δεκαετίες την πόλη. Γύρω στο 1900 αρχίζουν έντονες προσπάθειες για τη δημιουργία λιμενοβραχίονα . Μέχρι τότε υπήρχε μόνο η στενή λωρίδα του βραχίονα στην Αγίου Νικολάου . Από λειτουργική άποψη ο καινούργιος λιμενοβραχίονας δεν είχε κάποια ιδιαίτερη σημασία , ωστόσο γι αυτό το λόγο έγινε η αναγκαστική κατασκευή σαν χώρος περιπάτου για τους κατοίκους της Πάτρας. Εντέλει τα πιο δαπανηρά έργα για το λιμάνι στοίχησαν 8.000.000 χρυσές δραχμές ενώ τα έργα για τη θαλάσσια πρόσοψη έγιναν όταν είχε χαθεί κάθε ελπίδα για κάποια ηγετική θέση .

Ιδιαίτερη κίνηση παρουσίαζε το λιμάνι την εποχή της σταφίδας τη περίοδο που το λιμάνι της Πάτρας παρουσιάζει ακμή και συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό πλοίων. Τ ο 1890 την εποχή της ανάπτυξης του σταφιδεμπορίου , καταπλέουν στο λιμάνι πάνω-κάτω 5.000 ατμόπλοια και ιστιοφόρα ,συνολικής χωρητικότητας 1.100.000 τόνων .Από την περίοδο του 1915 το λιμάνι του Πειραιά σταθεροποιεί όλο και περισσότερο τη θέση του ενώ το πατρινό λιμάνι από μεριά του περνάει κρίση και η χωρητικότητα των πλοίων πέφτει στους 480.000 με 500.000 τόνους.

Το 1902 αρχίζει νέα εμπορευματική συγκοινωνία μεταξύ Πάτρας Λίβερπουλ ,που μειώνει τη διάρκεια της άφιξης των εμπορευμάτων σε 12 ημέρες, αφού οι έμποροι της Πάτρας δεν αναγκάζονται να μεταφέρουν τα εμπορεύματα τους στον Πειραιά . Από το 1908 αρχίζουν τακτικά δρομολόγια μεταξύ Πάτρας Νέας Υόρκης .

Η επικοινωνία μεταξύ Πελοποννήσου και Στερεάς Ελλάδας είναι αραιή και σε άσχημη κατάσταση. Γύρω στο 1895 αγοράζεται ένα ατμόπλοιο για τη συγκοινωνία μεταξύ Πάτρας-Κρουονερίου-Μεσολογγίου-Αγρινίου. Τα δρομολόγια όμως του ατμοπλοίου δεν ενέπνεαν ιδιαίτερη εμπιστοσύνη διότι πολλές φορές κινδύνευσε να βυθιστεί εξαιτίας των ισχυρών ρευμάτων που επικρατούσαν στην περιοχή . Μόλις το 1920 αντικαθιστάται από ένα νεώτερο-ανώτερο και πιο κατάλληλο. Μέχρι τις αρχές του 20 αιώνα άλλο μέσο επικοινωνίας ήταν τα καΐκια που χρησιμοποιούνταν κυρίως για την επικοινωνία Πάτρας – Ναυπάκτου . Η συγκοινωνία αυτή ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνη και συχνά γίνονταν ναυάγια.

Το διάστημα αυτό, λόγω της έντονης θαλάσσιας μεταφορικής κίνησης, ήταν αναμενόμενο να αυξηθούν τα ναυτικά ατυχήματα με αποτέλεσμα να βυθιστούν αρκετά πλοία στην περιοχή. Αν και το ενδιαφέρον για τα ναυαγισμένα αυτά πλοία και την ιστορία τους είναι σημαντικό, δεν θα ήταν όμως παρ' όλα αυτά ρεαλιστικό να αναζητούσαμε κάποιο από αυτά στον βυθό του λιμανιού της Πάτρας, καθώς φαντάζει αδύνατο να διατηρούνται μέχρι σήμερα λόγω της μεγάλης φθοράς του ξύλου. Έτσι θα μπορούσαμε να ισχυριστούμε, με σχετική σιγουριά, ότι τα πλοία αυτά έχουν σίγουρα διαλυθεί εδώ και πολλές δεκαετίες.

Αν και η Πάτρα είχε καθιερωθεί σαν σημαντικός εμπορικός κόμβος και λιμάνι ήδη από τις αρχές του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα, το άνοιγμα της διώρυγας της Κορίνθου, το 1893, οδήγησε στην περαιτέρω εμπορική και οικονομική ανάπτυξη της πόλης, θέτοντας νέες προοπτικές για πλήρη άνθιση του εμπορίου

Το λιμάνι και η πόλη συνδέονταν στενά. Ο μόλος με το φάρο ήταν χώροι περιπάτου και διασκέδασης, ενώ οι βάρκες προσφέρονταν για βόλτες στα καθαρά νερά του κόλπου.

ΦΑΡΟΣ-ΜΩΛΟΣ

Ο φάρος το στολίδι και σύμβολο της Πάτρας ήταν χτισμένος από πέτρα. Ο φάρος συγκέντρωνε πλήθος κόσμου και μαζί με την Αγίου Νικολάου και τον μόλο, ήταν η καθημερινή βόλτα των Πατρινών. Στο χώρο γύρω από το φάρο γίνονταν συναυλίες και οι περισσότεροι από τους γνωστούς τραγουδιστές της εποχής είχαν τραγουδήσει εκεί.

Όταν πρωτοφτιάχτηκε λειτούργησε σαν σηματοδότης. Με την κατασκευή του κυματοθραύστη όμως αυτός του ο ρόλος καταργήθηκε. Κάθε φορά που ένα καράβι ξένης εθνικότητας έμπαινε στο λιμάνι, ένας ναύτης του καραβιού έβαζε τη σημαία της χώρας του να ανεμίσει στο φάρο και η ορχήστρα υποδεχόταν το νεοφερμένο καράβι παίζοντας τον εθνικό του ύμνο.

Σημαντικό είναι να αναφέρουμε ότι ο Λιμενάρχης Πατρών ανέφερε στο Νομάρχη ότι δεν θα ήταν καλό στο άκρο του λιμενοβραχίονα στην Αγίου Νικολάου να κατασκευαστεί ΦΑΡΟΣ διότι με την ίδρυση του κυματοθραύστη θα αυξηθούν τα

ατυχήματα στο λιμάνι.

1622-1. ΠΑΤΡΑΙ. "Αποψις από θαλάσσης

PATRAS. Vue prise de la mer

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Οι πλατείες της πόλης έπαιξαν ένα σημαντικό ρόλο καθώς λειτούργησαν ως χώροι συγκέντρωσης και την διακόσμησαν. Τα αρχοντικά σπιτια των συνοικιών διαμόρφωσαν την καλή αισθητική, και τέλος οι οδοί έδιναν μια καλή εικόνα στους επισκέπτες της.

Το θέατρο Απόλλων έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στην προβολή της πόλης καθώς την ομόρφυνε και της έδωσε την αίγλη που έλειπε. Το γεγονός ότι ο Έρνεστ Τσίλλερ σχεδίασε το θέατρο είναι σημαντικό και χωρίς την βοήθεια του δεν θα υπήρχε αυτό το αποτέλεσμα.

Οι ναοί ήταν και είναι ένα σημαντικό και αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας της Πάτρας. Περίτεχνοι, εντυπωσιακοί και υπέρλαμπροι κοσμούν την πόλη μας και φανερώνουν τη βαθειά ευσέβεια αλλά και τον πλούτο της πόλης την περίοδο 1880-1920. Σημαντικόντερος είναι ο ναός του Αγίου Ανδρέα, Πολιούχου της Πάτρας, που είναι ακόμα και σήμερα πόλος έλξης επισκεπτών από την Ελλάδα, αλλά και από όλο τον κόσμο.

Το λιμάνι της Πόλης έπαιξε ένα σημαντικό ρόλο στην οικονομική της ανάπτυξη. Λειτούργησε ως πυρήνας εισροής χρημάτων για την πόλη ,ειδικά την περίοδο σταφιδεμπορίας. Ωστόσο με την δημιουργία του Φάρου, ο οποίος λειτούργησε κυρίως ως στολίδι για την πόλη, η Πάτρα εξελίχθηκε σε μία πόλη γεμάτη ζωντάνια.

